

Griekenland heeft dictatuur nodig

OPINIE

EU-lidstaten die financiële hulp van de EU krijgen, moeten hun democratische autonomie deels opgeven.

Harrie Verbon is hoogleraar openbare financiën, Universiteit van Tilburg. 26 augustus 2015, 18:21

Op de internetsite scripophily.com zijn Griekse overheidsobligaties uit 1898 te koop. Het zijn prachtige exemplaren in de welbekende blauw-witte Griekse kleuren met afbeeldingen van klassieke Griekse goden en godinnen. De tekst op de obligaties belooft gedurende twintig jaar 2,5 procent rente op het aankoopbedrag. Maar het meest opvallende aan deze obligaties is dat er op vermeld wordt dat een trojka, namelijk de landen Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland, instaat voor het nakomen van de verplichtingen in het geval de Griekse overheid failliet zou gaan.

Ook in 2015 staat een trojka garant voor de Griekse schuld, namelijk de Europese Commissie, de ECB en het IMF. De geschiedenis herhaalt zich. Sinds Griekenland in de jaren '20 van de 19de eeuw onafhankelijk werd van de Turkse heerschappij draagt het een geschiedenis van onhoudbare schulden en bankroetverklaringen met zich mee. Uit de door de Harvard-economen Kenneth Rogoff en Carmen Reinhart verzamelde gegevens blijkt dat in de 19de eeuw de Griekse schuld vrijwel voortdurend hoger was dan het nationaal inkomen, op de top zelfs vier keer zo hoog.

Rond 1875 was de overheidsschuld weer enigszins onder controle gekomen. Tezeldertijd kwam er ook een einde aan het recht van de koning om, ongeacht parlementaire meerderheden, een minister-president naar zijn smaak te benoemen. De invoering van een moderne parlementaire democratie in Griekenland was een feit. Helaas leidde dit voornamelijk tot het plunderen van 's lands schatkist voor, onder meer, de financiering van prestigieuze infrastructuurprojecten. In 1893 sprak de Thorbecke van Griekenland en toenmalig minister-president, Charilaos Trikoupis, in het parlement de historische woorden: 'Helaas, wij zijn bankroet.'

Grote Depressie

Aan het eind van de jaren '20 van de 20ste eeuw brak de Grote Depressie uit. De Grieken bleven hun munt, de drachma, tijdens die depressie aan de goudprijs koppelen. Dus ging het opnieuw fout. De drachma bleek namelijk dramatisch overgewaardeerd, hetgeen (herkenbaar) leidde tot grote tekorten op de lopende rekening van de Griekse betalingsbalans en tekorten in het huishoudboekje van de overheid.

Vele jaren van schuldverlichting en schuldafschrijvingen verder leek de Griekse overheidsschuld na de Twee-de Wereldoorlog in rustiger vaarwater te komen. Onder het dictatoriale kolonelsregime (1967-1974) blijft de schuld heel ongrieks zelfs nagenoeg constant. Na het herstel van de parlementaire democratie (nu helemaal zonder koning) in 1974 gaat het weer mis. De gegevens van Rogoff en Reinhart laten vanaf 1974 een steile klim zien van de overheidsschuld als percentage van het nationaal inkomen.

De komende maand mogen de Grieken voor de derde keer dit jaar naar de stembus om zich uit te spreken over de hervormingen die nodig zijn om de Griekse openbare financiën weer houdbaar te maken. Mochten de Griekse kiezers in juli per referendum uitspreken dat ze de voorgestelde hervormingen van de trojka te ver vonden gaan, nu is het kennelijk de bedoeling van de huidige minister-president Alexis Tsipras dat de kiezers uitspreken dat die hervormingen precies goed zijn voor de Griekse economie en de Griekse schatkist. Het is niet duidelijk of de Grieken bereid zijn deze draai te maken. Als ze die draai wel maken, is het nog niet zeker dat er werkelijk hervormd gaat worden in de Griekse openbare financiën. Wat dat betreft belooft de parlementaire Griekse geschiedenis weinig goeds.

Democratische autonomie opgeven

De les die hieruit geleerd zou moeten worden, is dat EU-lidstaten die financiële hulp van de EU ontvangen, hun democratische autonomie deels moeten opgeven. Dat is vergelijkbaar met de manier waarop in Nederland openbare financiële verhoudingen zijn geregeld. Als in Nederland een gemeente in financiële problemen komt, kan ze een artikel-12 status aanvragen. De gemeente ontvangt dan steun van het rijk, maar levert financiële zelfstandigheid in. In feite wordt het begrotingsbeleid van de gemeente dan deels door Den Haag overgenomen.

Op Europees niveau is de nationale autonomie heilig verklaard, niet het minst door de

Grieken zelf. Zo verklaarde Tsipras in juni dat 'het houden van een referendum een soeverein democratisch recht van het Griekse volk is, en ook noodzakelijk is om van het Griekse volk de goedkeuring te krijgen voor het financiële programma dat uiteindelijk met de instituties zal worden gesloten'.

Als er iets duidelijk is na bijna 190 jaar Griekse onafhankelijkheid is het dat democratie de Griekse staatskas geen goed doet. Griekenland heeft een dictatuur nodig om met zichzelf in het reine te komen en geen nieuwe verkiezingen.